Ганна БРЕСЛАВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти
Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова (м. Миколаїв)
e-mail: breslavskayaab@gmail.com
Катерина ПОДЛІНЄВА,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна
e-mail: breslavskayaab@gmail.com

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Цифрові технології на сьогодні є повсякденною частиною навчання в сучасному навчальному закладі. Використання цифрових технологій має вплив не тільки на те, як учитель подає навчальний матеріал, а й на організацію навчального матеріалу. У сучасному закладі освіти цифрові інструменти будуть корисними не тільки як додаток до звичайного уроку, а й дають можливість зробити урок більш наочним, практичним і орієнтованим на потреби конкретної дитини. За допомогою таких інструментів учитель може швидше отримувати зворотний зв’язок, організовувати спільну роботу учнів і враховувати різний темп засвоєння матеріалу. Водночас діти поступово вчаться свідомо та відповідально працювати з інформацією в цифровому середовищі. Важливість цього напряму підкреслюється і в проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки, де серед основних завдань визначено розвиток цифрових компетентностей педагогічних працівників та створення доступного цифрового освітнього середовища [1].

Мета дослідження – вивчити потенціал використання цифрових інструментів у Новій українській школі та визначити основні ризики й умови, за яких їх застосування буде ефективним.

Сьогодні цифрові технології є природним середовищем сучасних дітей, і саме це робить тему актуальною в новій українській школі. Здобувачі освіти щоденно використовують різні цифрові ресурси, тому завдання навчального закладу полягає не тільки у впровадженні сучасних технологій у навчання а і навчити учнів безпечно користуватися цифровими ресурсами, критично оцінювати отриману інформацію та відповідально поводитися в цифровому середовищі.

Важливим орієнтиром цифровізації початкової освіти є Державний стандарт. Новий Державний стандарт початкової освіти, затверджений у 2025 р. і передбачений для застосування до учнів, які розпочнуть навчання з 1 вересня 2028 р., визначає інформаційно-цифрову компетентність як здатність доцільно й безпечно використовувати цифрові технології для навчання, розвитку, комунікації та співпраці [2]. Водночас вибір цифрового засобу має визначатися насамперед метою навчання, віком дітей та очікуваними результатами, а не його новизною чи популярністю.

У практиці НУШ цифрові інструменти дають можливість зробити навчальний матеріал більш наочним і доступним для здобувачів освіти. Завдяки поєднанню наочними, відео, аудіоматеріалами, анімаціями та різними інтерактивними завданнями. Для здобувачів початкової освіти це має особливе значення, адже молодшим школярам легше зрозуміти нову тему, коли можна не лише читати або слухати пояснення, а й бачити конкретні приклади.

Використання цифрових ресурсів дає можливість активніше залучати здобувачів освіти до навчання. Здобувачі освіти мають можливість виконувати інтерактивні вправи, брати участь у навчальних іграх, створювати власні презентації та інші роботи, працювати над невеликими проєктами чи дослідженнями. У такому разі дитина вже не просто слухає пояснення педагога, а самостійно шукає інформацію, аналізує її та ділиться результатами своєї роботи. Педагогу це дає можливість швидше помітити, з якими завданнями виникають труднощі, і за потреби ще раз пояснити матеріал.

Цифрові технології приносять користь і під час спільної роботи. Наприклад, здобувачі освіти можуть разом створювати презентації, працювати з інтерактивною дошкою або виконувати завдання у спільному документі. Така робота вчить учнів слухати одне одного, домовлятися,

розподіляти завдання та спільно працювати над результатом. Крім засвоєння навчального матеріалу, здобувачі освіти поступово набувають досвіду командної роботи, що є важливою складовою навчання в НУШ.

Використання цифрових засобів у початковій школі має бути детально продуманим. Педагог має пояснити здобувачам освіти, для чого вони виконують певне завдання, що саме потрібно зробити та скільки часу на це відводиться. Дуже важливо також із перших моментів навчання пояснювати здобувачам освіти про правила безпеки в інтернеті та відповідальне користування цифровими ресурсами. Технології мають допомагати досягати навчальної мети, а не використовуватися лише тому, що вони сучасні та цікаві дітям.

Ще однією з переваг цифрових технологій є те, що вони дають можливість враховувати, що всі здобувачі освіти навчаються в різному темпі. Деяким учням достатньо коротко пояснити завдання, іншим потрібно побачити приклад або виконати вправу ще раз. Деяким може допомогти аудіосупровід чи додаткова підказка. Водночас учням, які швидше впоралися з основною роботою, можна дати складніше творче або дослідницьке завдання. Завдяки цьому педагогу легше організувати навчання так, щоб кожен здобувач освіти мав можливість працювати у комфортному для себе темпі.

Велику користь цифрові інструменти можуть мати й для дітей із різними освітніми потребами. Інформацію можна прочитати, прослухати, переглянути у вигляді схеми, відео чи ілюстрації. Та важливо зберігати баланс. Робота з екраном не може замінити чи витіснити живе спілкування, рух, практичну діяльність, спостереження та взаємодію з однокласниками.

Результативність використання цифрових технологій багато в чому залежить від самого вчителя. Сьогодні недостатньо просто вміти користуватися різними програмами та онлайн-сервісами. Педагогу важливо розуміти, для чого саме потрібен той чи інший інструмент на уроці та чи справді він допоможе учням краще засвоїти матеріал. У Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженому наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225, визначено професійні компетентності, якими має володіти сучасний педагог [5]. В умовах активного використання цифрових технологій учителю також необхідно

вміти обирати якісні матеріали, дотримуватися правил академічної доброчесності та авторського права, захищати персональні дані учнів і дбати про інформаційну безпеку. Саме тому важливо розвивати цифрову компетентність не лише в учителів, які вже працюють у школі, а й у майбутніх педагогів [6].

Водночас цифровізація освітнього процесу має не тільки переваги. Зокрема однією з проблем залишається те, що діти мають різні можливості для використання технологій вдома. Не кожна родина може мати необхідний пристрій, стабільний доступ до мережі інтернет або можливість допомогти дитині виконати завдання. Це потрібно враховувати педагогу, особливо при плануванні домашньої роботи з використанням цифрових ресурсів.

Важливим є й правильний вибір цифрового матеріалу. Яскраве оформлення, анімація чи елементи гри привертають увагу учнів молодших класів, однак це ще не означає, що така подача інформації буде корисна для засвоєння матеріалу. Перед його використанням педагогу варто перевірити достовірність інформації та подумати, чи відповідає матеріал віку дітей і темі уроку. Важливо також, щоб сервіс був зрозумілим, безпечним і не відволікав здобувача освіти від основного завдання.

Ще однією проблемою може бути надмірна кількість цифрової інформації протягом уроку. Наприклад, якщо діти спочатку переглядають презентацію, потім відео, після цього виконують інтерактивну вправу, тест і переходять до наступного сервісу, їм може бути складно зосередитися на самій темі. Увага в такому випадку спрямовується більше на зміну завдань і платформ, ніж на зміст навчання. Тому в початковій школі цифрові засоби доцільно використовувати помірно й лише там, де вони дійсно потрібні.

Окреме місце займає питання безпеки дітей у цифровому середовищі. Починаючи з початкової школи, дітям потрібно пояснювати, чому не можна поширювати особисті дані, які правила спілкування в інтернеті та чому не всій інформації в мережі можна довіряти. Потрібно також навчити і пояснити дітям, що у випадку неприємної або незрозумілої ситуації в інтернеті варто звернутися по допомогу до дорослих. Водночас і сам педагог повинен обережно працювати з персональними даними здобувачів освіти та відповідально обирати сервіси для навчання. Таким чином, цифрова грамотність – це не тільки вміння користуватися технікою,

а й розуміння правил безпечної та відповідальної поведінки в цифровому просторі.

Не менш важливо дотримуватися балансу між цифровими технологіями та звичними видами навчальної діяльності. Використання комп'ютера чи планшета потрібне далеко не на кожному уроці й не для кожного завдання. У деяких випадках дитині буде корисніше попрацювати з підручником, провести невеликий дослід, щось намалювати, використати реальні предмети або просто обговорити певне питання з однокласниками. Тому цифрові засоби варто застосовувати тоді, коли вони справді полегшують розуміння теми, допомагають швидко отримати зворотний зв'язок, виконати творче завдання або організувати спільну роботу.

Отже, цифрові технології відкривають чимало можливостей для реалізації основних принципів Нової української школи, за їх допомогою навчання можна зробити більш наочним і цікавим, створити умови для творчості та співпраці, а також краще враховувати потреби кожного здобувача освіти. Водночас важливо не те, скільки цифрових платформ використовує педагог, а те, наскільки доречно вони підібрані до конкретної теми та завдання. Велике значення мають також цифрові навички самого педагога та дотримання правил безпеки під час роботи учнів в інтернеті.

Перспективний шлях розвитку освіти – це синергія технологій та класичних методів, перспективним напрямом є створення такого освітнього середовища, де цифрові технології не замінюють традиційне навчання, а доповнюють його. Робота з цифровими ресурсами має поєднуватися з читанням книжок, творчими завданнями, практичною діяльністю та живим спілкуванням. За такого підходу технології стають не самоціллю, а одним із засобів навчання, який допомагає дитині пізнавати нове, працювати разом з іншими, створювати власні роботи та вчитися відповідально користуватися можливостями цифрового світу.

Список використаних джерел:

1. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. *Міністерство освіти і науки України* URL: https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaproshue-do-gromadskogo-obgovorennya (дата звернення: 10.10.2026).

2. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 р. № 1810. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF (дата звернення: 10.10.2026).

3. Близнюк Т., Яців С. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання у Новій українській школі: навчання в умовах викликів. *Освітні обрії.* 2024. № 1 (58). С. 50–55. DOI: https://doi.org/10.15330/obrii.58.1.50-55 (дата звернення: 10.10.2026).

4. Хомишак О. Б. Застосування цифрових інструментів у процесі навчання молодших школярів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2022. Вип. 63. С. 123–131. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-123-131 (дата звернення: 10.10.2026).

5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66e/806/fcb/66e806fcb90e2017837434.pdf (дата звернення: 10.10.2026).

6. Косянчук М. Використання цифрових інструментів у професійній діяльності вчителя початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2021. Вип. 66. С. 73–78. DOI: https://doi.org/10.31652/2415-7872-2021-66-73-78 (дата звернення: 10.10.2026).